16

Beshalach בשלח

Exodus 13:17-17:16

13

- 17 ן אָמַר אֱלֹהִים פֶּן־יִנָּחָם הָעָם בִּרְאֹתָם מִלְחָמָה וְשְׂבוּ מִצְרְיִמָה: אֶת־הָעָם וְלֹא־נִחְם אֱלֹהִים דָּרֶךְ אָרֶץ פְּלִשְׂתִים כִּי קְרָוֹב הְוֹא כִי וַיִּהִי בִּשַׂלַח פַּרִעה
 - 17 Now when Pharaoh let the people go, God did not lead them by way of the land of the Philistines, although it was nearer; for God said, "The people may have a change of heart when they see war, and return to Egypt."
- ָדֶּרֶךְ הַמַּדְבָּר יַם־סִוּף וַחֲמֻשִּׁים עְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֶל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיַּסֵב אֱלֹהִים | אֶת־הָעָם
- 18 So God led the people round about, by way of the wilderness at the Sea of Reeds. Now the Israelites went up armed*armed Meaning of Heb. amushim uncertain. out of the land of Egypt.
- פָּלָּד יִפְּקֹד אֱלֹהִיםׁ אֶתְלֶם וְהַעֲלִיתָם אֶת־עַצְמֹתְי מֹזֶה אִתְכֶם: אֶת־עַצְמִוֹת יוֹסָף עמֵו כִּיּ הַשְּׂבֵּע הִשֹבִיע אֶת־בְּנָי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וַיִּקָח מֹשָה
- 19 And Moses took with him the bones of Joseph, who had exacted an oath from the children of Israel, saying, "God will be sure to take notice of you: then you shall carry up my bones from here with you."
- 20 וַיִּסְעוּ מִסֻכֶּת וַיַּחֲנָוּ בְאֵתִם בִּקְצֶה הַמִּדְבָּר:
 - 20 They set out from Succoth, and encamped at Etham, at the edge of the wilderness.
- הַדֶּבֶרְ וְלָיְלָה בְּעַמִּוּד אֲשׁ לְהָאַיר לָהְם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלִיְלָה: וִיהוָה הֹלֵךְ לִפְנִיהֶם יוֹמִם בְּעַמִּוּד עָנָן לַנְחֹתְם
- 21 הוהי went before them in a pillar of cloud by day, to guide them along the way, and in a pillar of fire by night, to give them light, that they might travel day and night.
- : לְא־יָמִّישׁ עַמְוּד הָעָנָן יוֹמָם וְעַמְוּד הָאָשׁ לְיִלָה לִפְנֵי הָעָם:
- 22 The pillar of cloud by day and the pillar of fire by night did not depart from before the people.

14

- וַיִדַבֶּר יִהוָה אֵל־משָה לַאמר:
- 1 הוהי said to Moses:
- הַחִירֹת בִּין מִגְּדְּל וּבֶין הַיָּם לִפְנֵי בַעל צְפֿן נִכְחְוֹ תַחֲנָוּ עַל־הַיָּם: הַבֵּר אֶל־בְנֵי יִשִׂרָאֵל וְיָשַׂבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִי
- 2 Tell the Israelites to turn back and encamp before Pi-hahiroth, between Migdol and the sea, before Baal-zephon; you shall encamp facing it, by the sea.
- פַרְעֹהֹ לִבְנֶי יִשִּׂרָאֵל נְבֻכְים הָם בִּאֲרֶץ סִנְּר עֲלֵיהָם הַמִּדְבְּר: וִאָמֵר
- 3 Pharaoh will say of the Israelites, "They are astray in the land; the wilderness has closed in on them."
- בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיָדְעִוּ מִצְרָיִם כִּי־אֲנֵי יְהֹוֶה וַיִּעֲשׁוּ־בֶן: וְחִזַּקתִּי אֶת־לַב־פַּרְעֹה וְרָדָף אַחֲבֵיהֵם וְאִכָּבְדָה
- 4 Then I will stiffen Pharaoh's heart and he will pursue them, that I may gain glory through Pharaoh and all his host; and the Egyptians shall know that I am הוה. And they did so.
- וַיִּאמְרוֹ מַה־זַּאת עָשִּׁינוּ כִּי־שִׁלְּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֶל מַעְבְדֵנוּ: לָמַלֶּךְ מִצְרַיִם כִּי בִרָח הָעֶם וַֿיֵהַפֶּךְ לְבַב פַּרְעָה וַעֲבִדִיוֹ אֶל־הַעָּם
- When the king of Egypt was told that the people had fled, Pharaoh and his courtiers had a change of heart about the people and said, "What is this we have done, releasing Israel from our service?"

:וָאֶמְר אֶת־רַכְבֵּוֹ וְאֶת־עמְוֹ לָקְח עמְוֹ 6 He ordered*ordered See note at Gen. 46.29. his chariot and took his force with him;

"officer." in all of them.

- ינְיקּח שֵׁשׁ־מֵאְוֹת לֶּכֶבֹ בַּחּוֹּר וְכְל רֶכֶב מִצְרְיִם וְשָׁלְשִׁם עַלּ־כַּלְּוֹ:

 7 he took six hundred of his picked chariots, and the rest of the chariots of Egypt, with officers*officers Heb. shalish; originally "third man on royal chariot"; hence "adjutant,"
- הוהי בּיְד רָמְה: מְצְלִיִם וַיִּרְהֵּף אַחֲרֶי בְּנֶי יִשְׂרָאֵל וּבְנֶי יִשְׂרָאֵל יצִאִים בְּיָד רָמְה: stiffened the heart of Pharaoh king of Egypt, and he gave chase to the Israelites. As the Israelites were departing defiantly,*defiantly Lit. "with upraised hand"; cf. Num. 33.3.
 - לֶכֶב פַּרְשָׂיו וְחֵילֵלְ עַל־פִּי הְחִירֹת לִפְנֶי בְּעַל צְפְּן: the Egyptians gave chase to them, and all the נְיִרְהְּשׁׁ בְּעֹלְ בִּלְּ בְּלְּכִים אַחֲרֵיהֶם וַיַשִּׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (זְיִרְהְפֹּוּ מַצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַשִּׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (זְיִרְהְפֹּוּ מַצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַשִּׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (נִירְהְפֹּוּ מַצְרַיִם אַחְרֵיהֶם וַיַשִּׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (זְיִרְהְפֹּוּ מַצְרִיהָם וַיַשִּׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (זְיִרְהְשִׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם בְּעֹיםוּ מִיִּבְיה הַיִּם עִּלְּיבִּים בְּעִבּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִשְׁיגוּ אוֹתָם חֹנְים עַל־הַיָּם כָּל־סוּטֹ (זְיִבְּיִבְּים אַחְרֵיהְהָם וַיִּשִּׁיגוּ אוֹתְם חֹנְים עַל־הַיָּם בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִּבְּים בְּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְים בּיִבְים בּיִבְּים בּיִבְּים בּיִבְים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיִּבְים בּיבּים בּיִבְים בּיבּים בּיִּשְׁיִבּים בּיבּים בּיבְּיבּים בּיבּים בּ
 - בּנְיִישְׂרָאֶל אֶל־יְהוֹה: 10 As Pharaoh drew near, the Israelites caught sight וֹסָע אַחֲרֵיהֶׁם וִיִּירְאוֹּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנְי־יִשְׂרָאֶל אֶל־יְהוֹה: As Pharaoh drew near, the Israelites caught sight of the Egyptians advancing upon them. Greatly frightened, the Israelites cried out to הוהי.
- And they said to Moses, "Was it for want of לְקחְתְנוּ לְמִוּת בַּמִדְבֶּר מַה־זֹאתׁ עְשִּׂיִת לָּנוּ לְהוֹצִיאְנוּ מִמִּצְרְיִם:
 ביאמְרוֹ אֶל־מֹשֶׁה הֲמִבְּלִי אִין־קבִרִים בְּמִצְרִים מְמִצְרִים מְמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים מִּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִבְּלִי אִין־קבְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִצְרִים בְּמִבְּיִם בְּמִבְּיִים בְּמִבְּיִם בְּמִבְּיִים בְּמִצְרִים בְּמִבְּיִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִנְּרִים בְּמִצְרְיִם בְּמִבְּרִים בְּמִצְרְיִם בְּמִבְּרִים בְּמִצְרְיִם בְּמִבְּרִים בְּמִבְּלִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִצְרְיִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּמִבְּרִים בְּיִּבְּיִּם בּּמִּבְּרִים בּיּמִּבְּיִּים בְּמִבְּרִים בְּיִּבְּיִּים בּּמִּבְּיִּים בּיּים בּיּבּים בּיִּים בּיּים בּיּבּים בּיּים בּיּים בּיּים בּיּים בּיּבְּיִים בּיּבְּיִים בּיּבְּיִים בּיּים בּיִּים בּיּים בּיּים בּיּים בְּיִּים בְּיִים בְּיִים בְּיִּים בְּיִים בְּיִּבְּיִם בְּיִּבְּיִם בְּיִבְּיִם בְּיִים בְּיִּים בְּיִּים בּיִּים בְּיִּבּים בְּיִים בְּיִּים בּיּבְּים בְּיִים בְּיִּים בְּיִּים בְּיִּבְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִּים בְּיִים בְּיִּבְּיִּים בְּיִּבְּיים בְּיִּבְיים בְּבְּיִים בְּיִבּים בְּיִּבְּיִּים בּיּבְּיים בְּיִּבּיים בְּיבִּים בְּיִּבְּיִים בְּיִּבּיים בְּיִּבּיים בְּיִּבּייִּים בּּיבְּיים בְּיבִּים בְּיִבּיים בּיִּבְּיִים בְּיִּבּיים בְּיִיםּים בְּיִּבְּיִּים בְּיִּבְּיִּיםם בּיִּיםם בְּיִיםּים בְּיִיםּים בְּב
 - וצ קבְּרָיִם מְּתְעֵנוּ בַּמִדְבְּרִים כִּי טְוֹב לָנוּ עֲבְדִי אֶת־מִצְרְיִם מִמְתְנוּ בַּמִדְבְּרִי אַת־מִצְרְיִם כִּי טְוֹב לָנוּ עֲבְדִים לְאמר חֲדָל מִמֶנּוּ וְנְעַבְּדָה saying, 'Let us be, and we will serve the Egyptians, for it is better for us to serve the Egyptians than to die in the wilderness'?"
- : אֲשֶּׁר רְאִיתָם אֶת־מִצְרַׂיֵם הַיּוֹם לְּא תֹסֶפּוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלְם:
 אַשֶּׁר־יְאִיתָם אֶת־מִצְרַׂיִם הַיּוֹם לְא תֹסֶפּוּ לִרְאִתָם עוֹד עַד־עוֹלְם:
 הוֹהי But Moses said to the people, "Have no fear!
 Stand by, and witness the deliverance which אוֹה אֲשֶּׁר־יִצְשֶּׂה לָכֶם הַיִּוֹם כִּי
 will work for you today; for the Egyptians whom you see today you will never see again.
 - "will battle for you; you hold your peace! יהוה ילחם לכם ואתם תחרשון:
 - רוהי said to Moses, "Why do you cry out to הוהי said to Moses, "Why do you cry out to יְהוֹהָה אֶלִּימֹשֶׁה מַה־תִּצְעָק אֵלְי הַבֶּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֶל וְיִסְעוּ: אַמִר Me? Tell the Israelites to go forward.
- בּיַבּשָה: אָת־יִדְןְ עַל־הַיָם וּבְקְעָהוּ וְיָבְאוּ בְנֶי־יִשְׂרָאָל בְּתְוֹךְ הַיָּם בַּיַבּשָה: And you lift up your rod and hold out your arm over the sea and split it, so that the Israelites may march into the sea on dry ground.
- :וְיָבֹאוּ אַחֲבִיהְם וְאִכְּבְדָה בְּפַרְעָהׁ וּבְכְלִּ־חֵילוֹ בְּרְכְבִּוֹ וּבְפָּרָשְׂיוּ נאָלִי הְנְנִי מְחַזֵּלְ אֶת־לָב מַצְרַיִם that they go in after them; and I will gain glory through Pharaoh and all his warriors, his chariots, and his riders.
- וּיָדְעָוּ מִצְרְיִם כִּי־אָנִי יְהֹוֶה בְּהִכְּבְדִי בְּפַרְעָׂה בְּרִכְבְּוֹ וּבְפָּרָשְׂיוּ: 18 Let the Egyptians know that I am הוהי, when I gain glory through Pharaoh, his chariots, and his riders."

19 נַיֵלַךְ מֵאַחַבִיהָם נַיִּסָّע עָמַוּד הַעָנָן מִפְּנֵיהֵם וַיַעַמִד מֵאַחַביהָם: The messenger of God, who had been going וַיִּפַעׁ מַלִאָּךָ הָאֵלֹהִים הַהֹּלֵלָ לִפְנֵיׁ מַחֵנָה יִשִׂרָאֵלֹ ahead of the Israelite army, now moved and followed behind them; and the pillar of cloud shifted from in front of them and took up a place behind them, 20 הַעָנָן והַחשׁרָ וַיָּאֵר אֵת־הַלַּיִלָה וִלֹא־קרָב זֶה אֵל־זֵה כָּל־הַלַּיִלָה: and it came between the army of the Egyptians וַיב'א בִין ו מַחַנָה מצרים ובין מחנה ישראל וַיהִי and the army of Israel. Thus there was the cloud with the darkness, and it cast a spell upon*and it cast a spell upon From root '-r-r, "cast a spell" or "curse." Others "and it lit up." the night, so that the one could not come near the other all through the night. קדִים עזָה כָל־הַלַּיִלָה וַיָּשֵׂם אֵת־הַיָּם לֵחַרָבַה וַיִבַּקעוּ הַמַיִם: Then Moses held out his arm over the sea and וַיָּט משה אַת־יַדוֹ על־הַיָם וַיִוּלְךְ יְהוָה וְ אַת־הַּיָּם בַּרוּחַ drove back the sea with a strong east wind all that night, and turned the sea into dry ground. The waters were split, 22 בְּתְוֹךְ הַיָּם בַּיַבָּשָׂה וְהַמַיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשׁמֹאלַם: and the Israelites went into the sea on dry וַיַבאו בני־ישראל ground, the waters forming a wall for them on their right and on their left. 23 וַיָּבָאוֹ אַחַרֵיהֵם כִל סוּס פַרעה רכבו ופַרשיו אַל־תוך הַיָם: The Egyptians came in pursuit after them into the sea, all of Pharaoh's horses, chariots, and וַיִּרְהַפָּוּ מִצְרַיִם riders. 24 אַל־מַחַנָה מצַרִים בעמוד אָש וענן ויַּהָם אַת מַחַנָה מצַרַיִם: At the morning watch, הוהי looked down upon וַיִהוּ בִּאַשֹּמֶרֶת הַבֹּקר וַיַשִּקף יְהוָה the Egyptian army from a pillar of fire and cloud, and threw the Egyptian army into panic. מצרים אַנוּסָה מִפּנֵי ישׁרָאֵל כִי יִהוֹה נִלְחָם לָהֵם בִמצריִם: [God] locked*locked From root '-s-r, with several ancient versions. Others "took off." the wheels of וַיָּסַר אָת אפָן מַרכבתיו וַיִּנַהֵגָהוּ בִּכבֵדָת וַיָּאמֵר their chariots so that they moved forward with difficulty. And the Egyptians said, "Let us flee from the Israelites, for הוהי is fighting for them against Egypt." 26 אַת־יָדַךָ עַל־הַיָם וִיָשַבוּ הַמַּיִם עַל־מְצַרַיִם עַל־רַכְבוּ וִעַל־פַּרָשַיו: Then הוהי said to Moses, "Hold out your arm ויאמר יהוה אל־משה נטה over the sea, that the waters may come back upon the Egyptians and upon their chariots and upon their riders." Moses held out his arm over the sea, and at 27 ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את־מצרים בתוך הים: וַיֵט משֶּה אֶת־יָרוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשִב הַיַּם לפנות בקר לאיתנו daybreak the sea returned to its normal state, and the Egyptians fled at its approach. But הוהי hurled the Egyptians into the sea. לכל חַיל פַּרעה הַבָּאִים אַחַרֵיהֵם בַּיָם לֹא־נִשֹאָר בָּהֵם עַד־אַחָד: The waters turned back and covered the chariots וַיָשָבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסוּ אֵת־הָרֶּכֵב וִאַת־הַפַּרָשִים and the riders—Pharaoh's entire army that followed them into the sea; not one of them

remained.

But the Israelites had marched through the sea

on dry ground, the waters forming a wall for

them on their right and on their left.

29

ובני ישראל הלכו

בַיַבָּשָה בְּתַוֹךְ הַיָּם וְהַמַיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם וֹמִשׁמֹאלַם:

- וַיּׁושַע יהוָה בַיִּוֹם הַהֵוֹא אַת־ישׁרָאֵל
- מיָד מַצַרְיָם מֶת עַל־שִׂפָּת הַיָם: 30 Thus הוהי delivered Israel that day from the Egyptians. Israel saw the Egyptians dead on the shore of the sea.
- אברוֹ: 31 And when Israel saw the wondrous power בּמִצְרִים וַיִּירָאָוּ הַעָם אֲת־יְהוֹה וַיָאֲמִינוֹ בִיהוֹה ובמשה עבדו: וַיַּרָא יִשראַל אַת־הַיִּד הַנִּדֹלָה אֲשֵׂר עשה יהוָה
 - which הוהי had wielded against the Egyptians, the people feared הוהי; they had faith in הוהי and in God's servant Moses.

15

- לִיהוָה כִי־נָאָה נָאָה סוס ורכבו רמה בים: ישראל את־השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר אַשׂירַה אַז יַשִיר־משה ובנֵי
- Then Moses and the Israelites sang this song to הוהי. They said:I will sing to הוהי, for He*He The poetic figure in vv. 1-4 takes ancient Near Eastern gender roles as a given: the (male) role of expert warrior represented salvation from military threats. See the Dictionary under "male metaphors for God." has triumphed gloriously; Horse and driver He has hurled into the sea.
- אֵלהֶי אָבִי וַאַרמִמְנָהו: זה אלי ואנוהו לִישוּעָה עזָי וִזִמְרָתֹ יָה וַיִּהִי
- הוהי *הוהי Heb. Yah. is my strength and might; *might Others "song." He is become my deliverance. This is my God and I will enshrine*enshrine Others "glorify." Him;The God of my father's [house], and I will exalt Him.
- יהוָה אַיש מלחָמַה יהוָה שמו:
- הוהי , the Warrior— הוהי is His name!
- ומבחר שלשיו טבעו בים־סוף: וחילו יכה בים מרכבת פרעה
- Pharaoh's chariots and his armyHe has cast into the sea; And the pick of his officers Are drowned in the Sea of Reeds.
- תהמת יכסימו ירדו במצולת כמו אבן:
- The deeps covered them; They went down into the depths like a stone.
- ימינך יהוה תרעץ אויב: ימינך יהוה נאדרי בכח
- Your right hand, הוהי, glorious in power, Your right hand, הוהי, shatters the foe!
- תשַלַּח חַרְנַךְ יאכלַמו כַּקש: גאונך תהרס קמיך וברב
- In Your great triumph You break Your opponents; You send forth Your fury, it consumes them like straw.
- קפאו תהמת בלב־ים: מַיִם נצבו כמו־נד נזלים וברוח אפיר נערמו
- At the blast of Your nostrils the waters piled up, The floods stood straight like a wall; The deeps froze in the heart of the sea.
- יִדִי: אַרֶיק חַרִבִּי תוֹרִישֵׁמוֹ יַדִי: שַלַל תִמלַאַמו נַפשי אָמַר אויָב אַרדְף אַשיג
- The foe said,"I will pursue, I will overtake,I will divide the spoil; My desire shall have its fill of them.I will bare my sword—My hand shall subdue them."
- צללוֹ כעופרת במים אדירים: ברוחך כסמו ים נשפת
 - 10 You made Your wind blow, the sea covered them; They sank like lead in the majestic waters.

נורא תהלת עשה פלא: מי־כמכה באלם יהוה

בקדש בקדש, among the כמכה נאדר בקדש, among the celestials; *celestials Others "mighty." Who is like You, majestic in holiness, Awesome in splendor, working wonders!

12 You put out Your right hand,The earth נָטִיתְ יִמֵינְךָ תְבַּלְעָמוֹ אָרֵץ: swallowed them.

נַהַלִתְ בַעָזִרָ אֵל־נוָה קַדִּשֵׂרָ: נָחֲית

בחסהך עם־זוּ גאַלת 13 In Your love You lead the people You redeemed;In Your strength You guide them to Your holy abode.

חֵיל אַחַז ישבי פַלַשַת:

עמים ירגוון 14 The peoples hear, they tremble; Agony grips the dwellers in Philistia.

15 מוֹאָב יְאחֲזֻמוֹ רְעָד נַמגוּ כל ישבי כנַען: אז נבהלו אלופי אדום

Now are the clans of Edom dismayed; The tribes of Moab—trembling grips them;All the dwellers in Canaan are aghast.

עד־יַעבר עם־זו קנית: עַמַךָּ יהוָה אַימַתַה וַפַּחַד בגדל זרועך ידמו כאבן תפל עליהם

16 Terror and dread descend upon them;Through the might of Your arm they are still as stone—Till Your people cross over, הוהי,Till Your people cross whom You have ransomed.

מקדש אֲדנִי כוננָו יִדִיךָ: לשבתך פעלת יהוה תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מַכְוֹן

17 You will bring them and plant them in Your own mountain, The place You made to dwell in, הוהי,The sanctuary, O my lord, which Your hands established.

יִחְלָּךְ לְעַלָּם וְעָד: will reign for ever and ever!

עַלַהַם אֶת־מֵי הַיָּם ובְנֵי ישׁרָאֶל הָלְכִוּ בַיַבַּשָׂה בְּתְוֹךְ הַיְם: וַישב יהוָה כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים

For the horses of Pharaoh, with his chariots and riders, went into the sea; and הוהי turned back on them the waters of the sea; but the Israelites marched on dry ground in the midst of the sea.

20 אַת־הַתְּף בִּיָּדָה וַתְצַאוֹ כַל־הַנָּשוֹים אַחֲרֵיה בִתְפִים ובִמְחלֹת: וַתִקח מַרַנָּם הַנָּבִיאָה אַחות אַהַרַן

Then Miriam the prophet, Aaron's sister, picked up a hand-drum, *hand-drum Trad. "timbrel," which is often construed anachronistically as a tambourine. (As drummers, Israelite women set the tempo at public celebrations.) and all the women went out after her in dance with hand-drums.

21 מריַם שירו לַיהוָה כִי־גַאָה גָּאָה סִוּס וִרכבו רָמָה בַיָם: וַתַּעָן לַהֵם

And Miriam chanted for them:Sing to הוהי, for He*He See note at 15.1. has triumphed gloriously; Horse and driver He has hurled into the sea.

22 אַל־מִדבַּר־שַוּר וַיֵלְכָוּ שַׁלְשֵׁת־יָמֵים בַּמִדבַּר וַלֹא־מַצְאוּ מַיִם: וַיַּסָע משַה אַת־ישרָאֵל מיַם־סוף וַיַּצְאוּ

Then Moses caused Israel to set out from the Sea of Reeds. They went on into the wilderness of Shur; they traveled three days in the wilderness and found no water.

יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה: וַיַבאו מַרַתָה וַלְא

They came to Marah, but they could not drink the water of Marah because it was bitter; that is why it was named Marah.*Marah I.e., "bitter."

- בוילנו העם על־משה לַאמר מַה־נִשׁוְה: 24 And the people grumbled against Moses, saying, "What shall we drink?"
- 25 אֶל־הַמַּיִם וְיִמְתְקוּ הַמֻיִם שָם שָם לָוֹ חְק וּמִשׁפָט וְשָׁם נִסְהוּ: וַיצעק אַל־יהוָה וַיורַהוּ יהוָה עָץ וַיַשׁלְךְ
- So he cried out to הוהי, and הוהי showed him a piece of wood; he threw it into the water and the water became sweet. There [God] made for them a fixed rule; there they were put to the test.
- 26 בְמִצְרַיִם לֹא־אָשַיִם עָלֶיךָ כֶּי אֲנֶי יְהֹוָה רֹפְאֶךָ: וֹהָאַזַנַתְּ לִמצוֹתִיו וִשְּמֵרתִ כָּל־חָקִיו כָּל־הַמַחֲלָה אֲשֵר־שַמתִי אִם־שַּמוֹעַ תִּשִּׁמַע לִקוֹל וֹ יִהֹנָה אֱלֹהֵיֹךְ וִהַיָשִׁר בְּעִינִיוֹ תַּעֲשֵׁה ויּאמר
 - [God] said, "If you will heed your God הוהי diligently, doing what is upright in God's sight, giving ear to God's commandments and keeping all God's laws, then I will not bring upon you any of the diseases that I brought upon the Egyptians, for I הוהי am your healer."
- 27 שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים: וַיַבאו אילמה ושם
- And they came to Elim, where there were twelve springs of water and seventy palm trees; and they encamped there beside the water.

16

- סִינִי בַחַמִשָּׂה עָשַׂר יוֹם לַחְדֵשׁ הַשַּׁנִי לִצֵאתַם מֵאָרֵץ מִצְרִים: וַיָבֹאוּ כַל־עַדָת בַּנִי־יִשֹרָאֵל אֱל־מִדבַּר־סִין אֲשֵר בֵין־אֵילִם וּבַין ויסעו מאילם
- Setting out from Elim, the whole Israelite community came to the wilderness of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departure from the land of Egypt.
-]וַיִּלוֹנוֹ[כַל־עָדַת בּנֵי־יִשְׁרָאֵל עַל־משָה וַעַל־אָהַרוַ בַּמַדְבַּר:)וילינו(
- In the wilderness, the whole Israelite community grumbled against Moses and Aaron.
- אוֹנוֹ אַל־הַמַּדְבַּר הַוֹּה לְהַמֵּית אַת־כַּל־הַקּהַל הַוָּה בַּרַעָב: בשבתנו על־סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי־הוצאתם אַלְהֵם בִנֶי יִשִׁרָאֵל מִי־יִתֵּן מותנו ביַד־יִהוָה באַרֵץ מצריִם וַיאמרו
- The Israelites said to them, "If only we had died by the hand of הוהי in the land of Egypt, when we sat by the fleshpots, when we ate our fill of bread! For you have brought us out into this wilderness to starve this whole congregation to death."
- הָעָם וּלָקטוֹ הבַר־יִום בִּיוֹמוֹ לִמַעַן אַנַסֵנוּ הַיֵלֶךְ בַתוֹרָתִי אִם־לְא: וַיָּאמֵר יָהוָהֹ אֵל־משה הנני מַמטיר לכם לחם מן־הַשַּׁמִים וַיַּצַא
- And הוהי said to Moses, "I will rain down bread for you from the sky, and the people shall go out and gather each day that day's portion—that I may thus test them, to see whether they will follow My instructions or not.
- והבינו אַת אַשַר־יָבִיאוּ וִהָיָה מִשׁוֹבֶה עָל אַשַר־יִלִקטוּ יִוֹם | יִוֹם: והיה ביום הששי
- But on the sixth day, when they apportion what they have brought in, it shall prove to be double the amount they gather each day."
- ישראל לרב וידעתם כי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים: ויאמר משה ואהרן אל־כל־בני
- So Moses and Aaron said to all the Israelites, "By evening you shall know it was הוהי who brought you out from the land of Egypt;
- אַת־תּלְנַתִיכֶם עַל־יִהוָה ונָחנוּ מָה כִי)תלונו(]תַלִּינוּ[עַלִינוּ: ובקר וראיתם את־כבוד יהוה בשמעו
- and in the morning you shall behold the Presence*Presence Others "glory." of הוהי, because [God] has heard your grumblings against הוהי. For who are we that you should grumble against us?

- מַלִּינִם עָלָיו וְנָחָנוּ מַה לֹא־עָלִינוּ תַלְנִתְיכֶם כֵי עַל־יִהוָה: וְלָחֶם בַבַּלֶּקֶל לִשְבַּעַ בַשַּׁמְעַ יְהוָהֹ אֶת־תַלְנָּתִיכֵם אֲשֵר־אַתֵם ויאמר משה בתת יהוה לכם בערב בשר לאכל
- Since it is הוהי," Moses continued, "who will give you flesh to eat in the evening and bread in the morning to the full—because הוהי has heard the grumblings you utter—what is our part? Your grumbling is against הוהי, not against us!"
- בני ישראל קרבו לפני יהוה כי שמע את תלנתיכם: וַיִּאמֵר משה אַל־אַהֵרוֹ אָמֹר אַל־כַּל־עָדַת
- Then Moses said to Aaron, "Say to the whole Israelite community: Advance toward, who has heard your grumbling."
- 10 בני־ישראל ויפנו אל־המדבר והנה כבוד יהוה נראה בענן: וַיָהֹי כַּדַבַּר אָהֵרוֹ אַל־כַּל־עַדַת
 - And as Aaron spoke to the whole Israelite community, they turned toward the wilderness, and there, in a cloud, appeared the Presence of הוהי.
 - :spoke to Moses הוהי 11 וַיִּדְבַר יְהוָה אֵל־משָה לֵאמר:
- 12 בַשָּׁר וּבַבִּקָר תִּשְׂבְעוּ־לְחֶם וִידַעְתְּׁ֖ם כְּיִ אֲנָי יְהוָה אֱלֹהֵיַכֶם: אָת־תַלוּנַת בַנָי יִשֹׁרָאֵל דַבַּר אַלַהֵם לַאמֹר בַין הַעַרְבַּיִם תאכלוּ שמעתי
 - "I have heard the grumbling of the Israelites. Speak to them and say: By evening you shall eat flesh, and in the morning you shall have your fill of bread; and you shall know that I הוהי am your God."
- בוב: תַּבְּכַּק הַיְתָהֹ שַׁכְבַת הַטַּל סָבִיב לְמַחֲנָה: 13 In the evening quail appeared and covered the וַיִהַי בָעֵרֵב וַתַעל הַשֹּלִוּ
 - camp; in the morning there was a fall of dew about the camp.
- על וְהַנֶּה עָל־פָּנִי הַמִּדְבַּר הָק מַחַספּס הָק כַכִּפְּר עַל־הַאָּרֵץ: 14 When the fall of dew lifted, there, over the ותעל שכבת
 - surface of the wilderness, lay a fine and flaky substance, as fine as frost on the ground.
- -15 וַיָּאמֵר משֵה אֵלַהֵם הוּא הַלַּחָם אֲשֵׂר נָתָן יִהוָה לָכֵם לִאָכַלָה: בני־ישראל ויאמרו איש אל־אחיו מן הוא כי לא ידעו מה־הוא וַיראַו
 - When the Israelites saw it, they said to one another, "What is it?" *What is it? Heb. man hu; others "It is manna." —for they did not know what it was. And Moses said to them, "That is the bread which הוהי has given you to eat.
 - עמר לַגַלְנַלָת מספַר נַפַּשְּׁתִיכֵם אִיש לַאֲשֶׁר בִּאָהַלְו תַקְחוּ: זה הדבר אשר צוה יהוה לקטו ממנו איש לפי אכלו
- This is what הוהי has commanded: Each household shall gather as much as it requires to eat—an omer to a person for as many of you as there are; each household shall fetch according to those in its tent."
- 17 וַיַּצְשׁוּ־כֵן בִנֵי יִשֹּׁרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט:
- The Israelites did so, some gathering much, some little.
- הַעָדִיף הַמַרַבֶּה וִהַמַמִעִיט לָא הַחַסִיר אֵיש לפִּי־אָכַלוּ לָקטוּ: וַיַמִדוּ בַעמר וַלְא
 - But when they measured it by the omer, anyone 18 who had gathered much had no excess, and anyone who had gathered little had no deficiency: each household had gathered as much as it needed to eat.
 - 19 ויאמר משה אלהם איש אל־יותר ממנו עד־בקר:
- And Moses said to them, "Let no one leave any of it over until morning."

- 20 But they paid no attention to Moses; some of נְלְא־שַׂמְעִיּ אֶל־מְשֶׁה וַיִּבְאֲשׁ וַיִּקְצְף עְלֵהֶם משֶׁה: יְלְא־שַׂמְעִוּ אֶל־משֶׂה וַיִּוֹתְרוּ אֲנָשִׁים them left of it until morning, and it became infested with maggots and stank. And Moses was angry with them.
- :פַנְּלְקְטָוּ אֹתוֹ בַּבְּקְר בַּבֹּקָר אִישׁ כְפִּי אָכְלֵוֹ וְחְם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמְס:

 So they gathered it every morning, as much as each one needed to eat; for when the sun grew hot, it would melt.
- יבּיְרוֹ לְמְשֶׁה מִּלְיִ הְעֶבְּה וַיַּגְּיִדוּ לְמְשֶׁה (מַשְׂה לַאֶּחֶד וַיְבֵּאוֹ כְּלִ־נְשִׁיאָי הְעֵבְּה וַיַּגִּיִדוּ לְמְשֶׁה (מַשְׂה לְאָחֶד וַיְבֵּאוֹ כְּלִינְשִׁיאָי הְעֵבְּה וַיַּגִּיִדוּ לְמְשֶׁה (מַשְׁה לַּאָחֶד וַיְבָּאוֹ כְּחָשׁיִ לְקְטִוּ לְחֶשׁ amount of food, two omers for each; and when all the chieftains of the community came and told Moses,
- בּשַלּוּ וְאֵת ׁ כָּל־הְעִדֵּף הַנְּיְחוּ לָכֶם לְמִשְּׁמֶּרֶת עְד־הַבְּקְר: שַּבְּת־קְדֶשׁ לְיהוֹוָה מַחְר אָת אֲשֶׁר־תִּאפֿוּ וְאָת אֲשֶּׁר־תְּבַשְׁלְוּ Tomorrow is a day of rest, a holy sabbath of שַּבַּת־קְדֶשׁ לִיהוֹוָה מַחְר אָת אֲשֶׂר־תִּבְשִׁלְוּ בּיִאמֶר אֲלֵהֶׁם הְוֹּא אֲשֶׂר דִּבֶּר יְהוֹוָה שַּבְּתְוֹן Bake what you would bake and boil what you would boil; and all that is left put aside to be kept until morning."
 - עד־הַבּלְר כַּאֲשֶׂר צַּוָּה מֹשְׂה וְלָא הִבְאִישׁ וְרִמְה לֹא־הְיְתָה בְּוֹ: 24 So they put it aside until morning, as Moses had ordered; and it did not turn foul, and there were no maggots in it.
- :אַכְלַהוּ הַלּוֹם כִּי־שַׂבָּת הַיָּוֹם לִיהוֹה הַלּוֹם לָא תִמְצָאָהוּ בַּשַּׂדְהּ הוהי אמֶר מֹשֶה : you will not find it today on the הוהי youwill not find it today on the plain.
 - :שְׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֶהוּ וּבַיְוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבְּת לְּא יְהְיֶה־בְּוֹ בּ Six days you shall gather it; on the seventh day, the sabbath, there will be none."
 - :וְיְהִיּ בַּיָוֹם הַשִּׂבִיעִי יָצְאָוּ מִן־הָעָם לִּלְקְט וְלָא מַצְאוּ Yet some of the people went out on the seventh day to gather, but they found nothing.
- בּוֹלְימְלֶּה מְאַנְתֶּׁם לְשִׁמְר מִצְוֹתְי וְתוֹרֹתְי: said to Moses, "How long will you all refuse to obey My commandments and My teachings?
- 29 Mark that it is הוהי who, having given you the נתְן לָכֶם שְׁבִּוֹ תְּלִינְצֵא אֶישׁ מִמְקֹמְוֹ בַּיְוֹם הַשְּׁבִיעִי:
 נְתְן לָכֶם הַשַּׁבִּת עַלִּיבֵּן הַוּא נֹתְן לָכֶם בַּיְוֹם הַשִּשִׁי לָחֶם sabbath, therefore gives you two days' food on the sixth day. Let everyone remain in place: let no one leave the vicinity on the seventh day."
 - ייש בְּיִוֹם הַשְּׁבְעִי: 30 So the people remained inactive on the seventh day.
 - : אֶת־שְׁמִוֹ מְן וְהֹוֹא כְּזְרֵע גַּדֹ לָבֶּן וְטַעְמִוֹ כְצַפִּיחְת בּדְבְשׁ: The house of Israel named it manna;*manna

 Heb. man. it was like coriander seed, white, and it tasted like wafers*wafers Meaning of Heb. applith uncertain. in honey.
- אַשֶּׂר הָאֱכְלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְּרְיִם: 32 Moses said, "This is what הוהי has commanded: בְּלְא הָעֶמֶר מִעָּנֶר לְּרִרתֵיכְם לְּמַעוּן ו יִרְאַוּ אֶת־הַלֶּחֶם בּמִלְּה הָתְבָּר בְּחוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְּרְיִם מֵאֶרֶץ בּוָה הְלָּחֶם Let one omer of it be kept throughout the ages, in order that they may see the bread that I fed you in the wilderness when I brought you out from the land of Egypt."

- מלא־הָעָמֵר מַן וְהַנָּח אתוֹ לִפַנִי יְהוֹה לִמְשַּׁמֵרֶת לְדרֹתִיכֶם: 33 And Moses said to Aaron, "Take a jar, put one וַלאמר משה אַל־אַהַרון קח צנצנת אחת ותן־שמה
 - omer of manna in it, and place it before הוהי, to be kept throughout the ages."
- 34 צוָה יִהוָה אֱל־משַׂה וַיַנִּיחָהוּ אַהַרֶן לִפְּנֵי הַעָּדָת לִמְשֹׁמְרֵת: כאשר
- As הוהי had commanded Moses, Aaron placed it before the Pact,*Pact Others "Testimony." to be kept.
- 35 אַל־אָרֵץ נושָבֶת אַת־הַמַן אָכָלוּ עַד־בֹּאָם אַל־קצָה אָרֵץ כִּנְעַן: ובני ישראל אַכלוּ אַת־הַמן אַרבעים שנה עד־באָם
 - And the Israelites ate manna forty years, until they came to a settled land; they ate the manna until they came to the border of the land of Canaan.

:וְהָעָּמֵר עֲשִׂרֵית הָאֵיפָה הְוּא: 36 The omer is a tenth of an ephah.

- למסעיהם על־פִי יהוָה וַיַחֵנוֹ בַרפִידִים וּאָין מִים לשׁתְת הַעְם: וַיִּסעוֹ כַל־עַדָּת בנֵי־ישראַל ממדבר־סין
- From the wilderness of Sin the whole Israelite community continued by stages as הוהי would command. They encamped at Rephidim, and there was no water for the people to drink.
- וַיָאמֵר לַהֵם משה מַה־תִריבון עמָדי מַה־תִנַסון אַת־יהוָה: וַיָּרֵב הָעָם עם־משֵה וַיָּאמִרוּ תִנוּ־לָנוּ מַיִם וִנשׁתַה
- The people quarreled with Moses. "Give us water to drink," they said; and Moses replied to them, "Why do you quarrel with me? Why do you try הוהי?"
- ָזֶהֹ הֶעֱלִיתַנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמֶית אֹתֶי וְאֶת־בַנָי וְאֶת־מִקנַי בַּצָּמָא: וַיִּצְמָׂא שָם הָעָם לַמַיִם וַיָּלֵן הָעָם עַל־משַה וַיֹּאמֵר לְמַה
- But the people thirsted there for water; and the people grumbled against Moses and said, "Why did you bring us up from Egypt, to kill us and our children and livestock with thirst?"
- משה אל־יָהוָה לָאמר מַה אַעשה לַעַם הַזָה עוד מעט וסקלני: וַיִּצִעָק
- Moses cried out to הוהי, saying, "What shall I do with this people? Before long they will be stoning me!"
- יִשֹׂרָאַל וּמַטַךָּ אֲשֵׂר הִכִּית בּוֹ אֲת־הַיִּאֹר קח בִיָדְדָ וִהְלָכַתְ: וַיאמר יהוָה אַל־משוה עבר לפני העם וקח אתך מזקני
- Then הוהי said to Moses, "Pass before the people; take with you some of the elders of Israel, and take along the rod with which you struck the Nile, and set out.
- ויָצאו ממַנו מיִם ושתה הַעָם וַיִעש כֵּן משה לעינֵי זקנֵי ישראַל: הנני עמַד לפַנִּיך שָם ו עַל־הַצור בחרב והכַית בַצור
- I will be standing there before you on the rock at Horeb. Strike the rock and water will issue from it, and the people will drink." And Moses did so in the sight of the elders of Israel.
- ישראל ועל נסתם את־יהוה לאמר היש יהוה בקרבנו אם־אין: וַיִּקרָאֹ שָׁם הַמַּקוֹם מַסָה וֹמַרִיבָה עַל־רֵיב ו בַנֶי
- The place was named Massah*Massah I.e., "Trial." and Meribah, *Meribah I.e., "Quarrel." because the Israelites quarreled and because they tried הוהי, saying, "Is הוהי present among us or not?"
- וַיָבַא עַמַלָּק וַיִּלָּחָם עם־יִשׁרָאֵל בַרפּידִם:
- Amalek came and fought with Israel at Rephidim.

- בַעַמַלָּק מַחָּר אָנכִי נִצָב על־רָאש הַגָּבַעָה ומַטָה הָאֱלֹהִים בִּיָדִי: וַיֹּאמֵר משה אַל־יַהושל בחַר־לָנוּ אַנַשִּׁים וְצֵא הַלְּחַם
- Moses said to Joshua, "Pick some troops*troops Lit. "participants whose involvement defines the depicted situation"; trad. "men." See the Dictionary under 'ish. for us, and go out and do battle with Amalek. Tomorrow I will station myself on the top of the hill, with the rod of God in my hand."
- משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה: וַיַעש יהושע כאַשר אַמַר־לוֹי
- Joshua did as Moses told him and fought with Amalek, while Moses, Aaron, and Hur went up to the top of the hill.
- יָרֶים משֶה יָדְוֹ וּגָבַר יִשֹׁרָאֲל וּכַאֲשֵׂר יָנֵיחַ יָדְוֹ וּגָבַר עַמַלְק: וָהַיָּה כַּאֲשֵׂר
- Then, whenever Moses held up his hand, Israel prevailed; but whenever he let down his hand, Amalek prevailed.
- ַבְיָרָיו מִזָּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהְי יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בְּא הַשָּׁמֶשׂ: ַוּיִקחוּ־אֶבֶן וַיָּשֶׁימוּ תַחְתָּיו וַיֶּשֶׂב עָלְיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכַוּ וידי משה כבדים
- 12 But Moses' hands grew heavy; so they took a stone and put it under him and he sat on it, while Aaron and Hur, one on each side, supported his hands; thus his hands remained steady until the sun set.

 - בב:בחרב: And Joshua overwhelmed the people of Amalek*the people of Amalek Lit. "Amalek and his people." with the sword.
- באַזנֵי יהושע כי־מַחָה אַמְחֵה אַת־זֶכֵר עַמַלַק מתְחַת הַשְּמִים: ויאמר יהוה אל־משה כתב זאת זכרון בספר ושים
- Then הוהי said to Moses, "Inscribe this in a document as a reminder, and read it aloud to Joshua: I will utterly blot out the memory of Amalek from under heaven!"
- 15 וַיַבון משה מוָבַח וַיִּקרָא שמו יהוָה וּ נִסִי:
- And Moses built an altar and named it Adonai-nissi.*Adonai-nissi I.e., הוהי" is my banner."
- 16 He said, "It means, 'Hand upon the כתוב כְּסוֹיָה בתיבה אחת(מַלְּחַמַה לִיהוָה בַּעַמַלָּק מַדְּר הַּר: וַיֹאמֵר כִי־יַד עַל־כַס יַה*)בכתר ארם צובה היה
 - throne*throne Meaning of Heb. kes uncertain. of י! הוהי '! הוהי will be at war with Amalek throughout the ages."